

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра менеджменту та маркетингу

МЕНЕДЖМЕНТ

Методичні рекомендації

з теми «Суть, роль та методологічні основи менеджменту»
для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальностей 073 «Менеджмент»; 281 «Публічне управління та
адміністрування»; 051 «Економіка»; 071 «Облік і оподаткування»;
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної та заочної форм навчання»

Миколаїв 2019

УДК 005

M50

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту
Миколаївського національного аграрного університету
від 06.06.2019 р., протокол № 10

Укладач:

Л. М. Карашук – доцент кафедри менеджменту та маркетингу Миколаївського
національного аграрного університету

Рецензенти:

А.В. Колєватова – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної
економіки та управління персоналом, Миколаївський
національний університет ім. В. О. Сухомлинського

І. Г. Крилова – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки
підприємств Миколаївського національного аграрного
університету

© Миколаївський національний аграрний
університет, 2019

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Лекція з теми: «Суть, роль та методологічні основи менеджменту» . . .	5
1.1 Вступ до дисципліни.	6
1.2 Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності	8
1.3 Категорії «управління» і «менеджмент»	10
1.4 Менеджмент як наука і мистецтво	14
1.5 Сфери менеджменту	15
2. Ситуації для аналізу	16
2.1 Ситуація: «Підприємець чи менеджер?»	16
2.2 Ситуація: «Фірма «Стейплер»	19
4 Тести для контролю засвоєння теоретичного матеріалу та самоконтролю студентів	23
5 Список рекомендованої літератури	29

ВСТУП

Дані методичні рекомендації розроблено з метою полегшення самостійного засвоєння першої теми дисципліни «Менеджмент». Назва теми звучить як «Суть, роль та методологічні основи менеджменту». Управління організацією в наш динамічний час представляє собою складну роботу, яку неможна виконувати успішно, керуючись лише сухими завченими формулами. Керівник повинен поєднувати розуміння загальних істин і значимість численних варіацій, завдяки яким ситуації відрізняються одна від одної. В даній темі розглядаються основні визначення менеджменту, менеджерів, наводяться їх характеристики. Приділяється увага питанню – менеджмент – це наука чи мистецтво.

Крім теоретичного матеріалу, тут ви знайдете ситуації для аналізу. Ситуації допоможуть у засвоєнні теоретичного матеріалу, сприяють розвиткові мислення та конкретних поведінських навичок. Вони можуть використовуватися як для роботи в аудиторії, так і для самостійної роботи здобувачів вищої освіти з наступною здачею письмового звіту. Форму роботи з ситуацією пропонує викладач, він же і визначає кількість балів, які здобувач вищої освіти може заробити у випадку самостійної роботи над ситуацією.

Тести призначені для самостійного контролю засвоєння матеріалу. Аналогічні (але не єдентичні) тести будуть запропоновані вам на практичному занятті для перевірки засвоєння вивченого матеріалу.

У випадку якщо здобувач вищої освіти, з будь якої причини був відсутній на заняттях, посібник дозволить йому засвоїти необхідний обсяг матеріалу й успішно відпрацювати пропущене заняття. Для цього необхідно:

- Вивчити теоретичний матеріал.
- Розібрати ситуацію для аналізу і підготувати письмовий звіт з неї.
- Самостійно пройти всі тести і впевнитися у задовільних результатах.
- Визначити разом з викладачем схему відпрацювання пропущеного заняття і кількості балів, яку студент може заробити.

1. ЛЕКЦІЯ З ТЕМИ: «СУТЬ, РОЛДЬ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ»

Зміст:

1. Вступ у дисципліну.
2. Менеджмент як вид діяльності.
3. Категорії «управління» і «менеджмент».
4. Менеджмент як наука і мистецтво.
5. Сфери менеджменту.

Мета теми: 1. Допомогти студентам зрозуміти суть та необхідність менеджменту.

2. Сформуванати розуміння категорій «менеджмент», «управління», «менеджер», «бізнесмен», «підприємець».

3. Показати, що менеджмент це і наука про складні системи, їх характеристики і класифікацію і мистецтво, яке будує свої висновки на здоровому глузді, досвіді чи інтуїції, не відкидаючи науковості управління.

Основні терміни й поняття:

- ✓ предмет, об'єкт і суб'єкт управління / subject, object and subject of management;
- ✓ менеджмент / management;
- ✓ менеджер / manager;
- ✓ управління / administration;
- ✓ підприємець / entrepreneur;
- ✓ бізнесмен / businessman;
- ✓ сфери менеджменту / sphere of management;
- ✓ концепція / concept;
- ✓ функціональний менеджмент / functional management;
- ✓ виробничий менеджмент / production management;
- ✓ кадровий менеджмент / personnel management;
- ✓ фінансовий менеджмент / financial management;
- ✓ інноваційний менеджмент / innovation management;
- ✓ операційний менеджмент / operational management.

1.1. Вступ до дисципліни «Менеджмент»

Сьогоднішнє глобальне робоче місце вимагає ретельної навігації. Іноді вода неспокійна, а іноді плавна. Незалежно від умов, успішній організації потрібні досвідчені лідери і впевнені члени команди, які знають всі тонкощі роботи. З урахуванням мінливих технологій, ринкових умов і можливостей сучасні організації повинні бути гнучкими. Для швидкої зміни курсу потрібні стратегія, планування, командна робота, спілкування і підготовка. Більше немає можливості залишатися в безпеці в гавані; організації знають, що ризик – шлях до успіху.

Сучасні організації, які можна назвати великим, відрізняє від інших те, що вони пропонують творче і надихаюче лідерство і сприятливе робоче середовище, яке заохочує і поважає людей, дозволяє повною мірою використовувати їх таланти. Темати дня є «повага», «участь», «розширення можливостей», «залученість», «командна робота» та «самоврядування».

Предметом вивчення дисципліни менеджмент є загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління організацією; управлінські відносини.

Об'єктом управління є людина або група людей, якими управляють.

Суб'єкт управління – це люди, які займаються управлінською діяльністю.

Структура курсу менеджмент:

1. Історія менеджменту, поняття організації та її зовнішнього середовища.
2. Єднальні процеси: прийняття рішень та організаційні комунікації.
3. Функції менеджменту: планування, організація, мотивація, контроль.
4. Психологія менеджменту.

Мета вивчення менеджменту: формування сучасного управлінського мислення і системи спеціальних знань в галузі менеджменту, розуміння

концептуальних¹ основ системного управління організаціями; виробітка вмінь аналізувати внутрішнє та зовнішнє середовище, приймати адекватні² управлінські рішення.

Міждисциплінарні зв'язки:

Програма дисципліни «Менеджмент» базується на знаннях, отриманих на заняттях з таких дисциплін: філософія, правознавство, соціологія, педагогіка і психологія, основи економічної теорії, макроекономіка, мікроекономіка, трудове право, економіка.

¹ Концепція – провідний задум, певний спосіб розуміння, трактовки будь якого явища; виникнення ідеї, основної думки, художнього або іншого мотиву.

² Адекватний – відповідний, такий що узгоджується, співрозмірний. Уявлення є адекватним, якщо воно відповідає, предмету, до якого відноситься, якщо воно «правильне».

1.2. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності

Менеджмент – це специфічна форма одного з видів соціального (а саме економічного) управління.

Сутність і необхідність менеджменту полягає в наступному:

1. Управління з'являється там і тоді, де має місце колективна праця в межах певного людського суспільства, яке називається організацією.³
2. Колективна робота вимагає певної узгодженості між робітниками стосовно черговості, місця, часу виконання трудових операцій і використання інструментів та інших засобів (тому хтось повинен взяти на себе функцію розподілу трудових операцій та їх кооперацію).
3. Загальна діяльність буде більш ефективною, якщо інтереси окремих робітників будуть співпадати з інтересами групи і організації в цілому (хтось має вивчити цю проблему, знайти способи і ресурси для їх вирішення).
4. Якщо робота довгострокова і вимагає значної кількості матеріальних і фінансових ресурсів, то виникає необхідність налагодити їх своєчасні поставки, розподіл і т.п. (цю функцію важко буде поєднувати з виконанням основної трудової операції, прийдеться доручити її комусь з членів організації).
5. Зовнішнє середовище організації може як сприяти, так і перешкоджати досягненню визначеної мети (хтось має відслідковувати цей вплив, оцінювати його спрямованість, розробляти і впроваджувати заходи, які б закріплювали позитивні й нейтралізували негативні тенденції впливу зовнішнього середовища).

Таким чином колективна праця породжує фактори, які обумовлюють необхідність специфічного виду діяльності – забезпечення узгодженості цих

³ Менеджер в організації фактично виконує функцію мозку в людському організмі.

факторів, надання їм дії такої спрямованості, яка б дозволила досягти кінцеву мету більш легким та ефективним способом.

***«Окремий скрипаль сам управляє собою.
Оркестр же потребує диригента»***

Карл Маркс

Професія менеджера, як і будь яка інша – спосіб заробляти гроші (слюсар – обробляє залізо; столяр – дерево; будівельник – кладе цеглини; менеджер – управляє людьми. І достаються йому ці гроші (всупереч думці обивателів) досить не легко, тому що людина значно складніша за залізо, деревину та цеглину.

***«Щоб бути гарним менеджером, вам
необхідно бути: психологом,
організатором, другом, вчителем,
експертом в постановці задач,
лідером, людиною, яка вміє слухати
інших... і це тільки на початок»***

Диана Трейси

1.3. Суть категорій «Управління» та «Менеджмент»

Сучасних керівників підприємств все частіше називають словом «менеджер», а те, чим вони займаються – менеджмент. Що ж означає слово менеджмент і чи існують відмінності між словами «менеджмент» та «управління»

Management

Слово менеджмент переводиться з англійської мови як:

- 1) управління, керівництво;
- 2) (the -) дирекція, правління;
- 3) користування, вміння користуватися (інструментом); вміння справлятися з роботою.

Manager

- 1) управляючий, завідуючий;
- 2) директор;
- 3) хазяїн.

В англійських країнах цим словом позначають:

- галузь наукового дослідження;
- функцію;
- професію.

Менеджмент, як суспільна наука – це сфера людської діяльності, функція якої полягає у виробці і теоретичній систематизації об'єктивних знань про забезпечення ефективної діяльності соціальних систем⁴.

Вона включає в себе, як діяльність з отримання нового знання, так і її результати.

⁴ Соціальні системи – це особливий клас матеріальних систем, від простих соціальних об'єднань до соціально-економічної структури суспільства.

Менеджмент, як елемент, функція організованих соціальних систем забезпечує збереження їх певної структури, підтримує режим діяльності, реалізацію їх програм і цілей.

Менеджмент, як професія – це вид діяльності, який вимагає спеціальної підготовки, в основі якого лежить здійснення впливу на індивідуумів і колективи з метою забезпечення ефективного функціонування соціальних систем.

У визначенні менеджменту як професії добре проглядається його особистісна орієнтація, тобто. врахування впливу на результати виробничої діяльності особистісних факторів, як з боку керівника, так і з боку підлеглих – поряд з економічними, технічними, технологічними та іншими факторами.

Триєдине розуміння поняття менеджмент можна зобразити схематично (рисунок 1.1.).

Порівняльна характеристика понять «менеджмент» і «управління»:

1. Використовуючи термін «менеджмент» ми наслідуємо традицію яка вже встановилася в міжнародних виданнях з теорії управління, і яка розуміє певне коло явищ і процесів.
2. Слово «управління» не заміняє слово «менеджмент», тому що в останньому говориться тільки про одну з форм управління, а саме про управління соціально-економічними процесами за допомогою і в межах підприємницької корпорації або акціонерної компанії.
Управління відноситься до соціальних, біологічних і технічних систем.
3. Як самостійний вид професійної діяльності менеджмент можливий тільки при ринковій економіці.

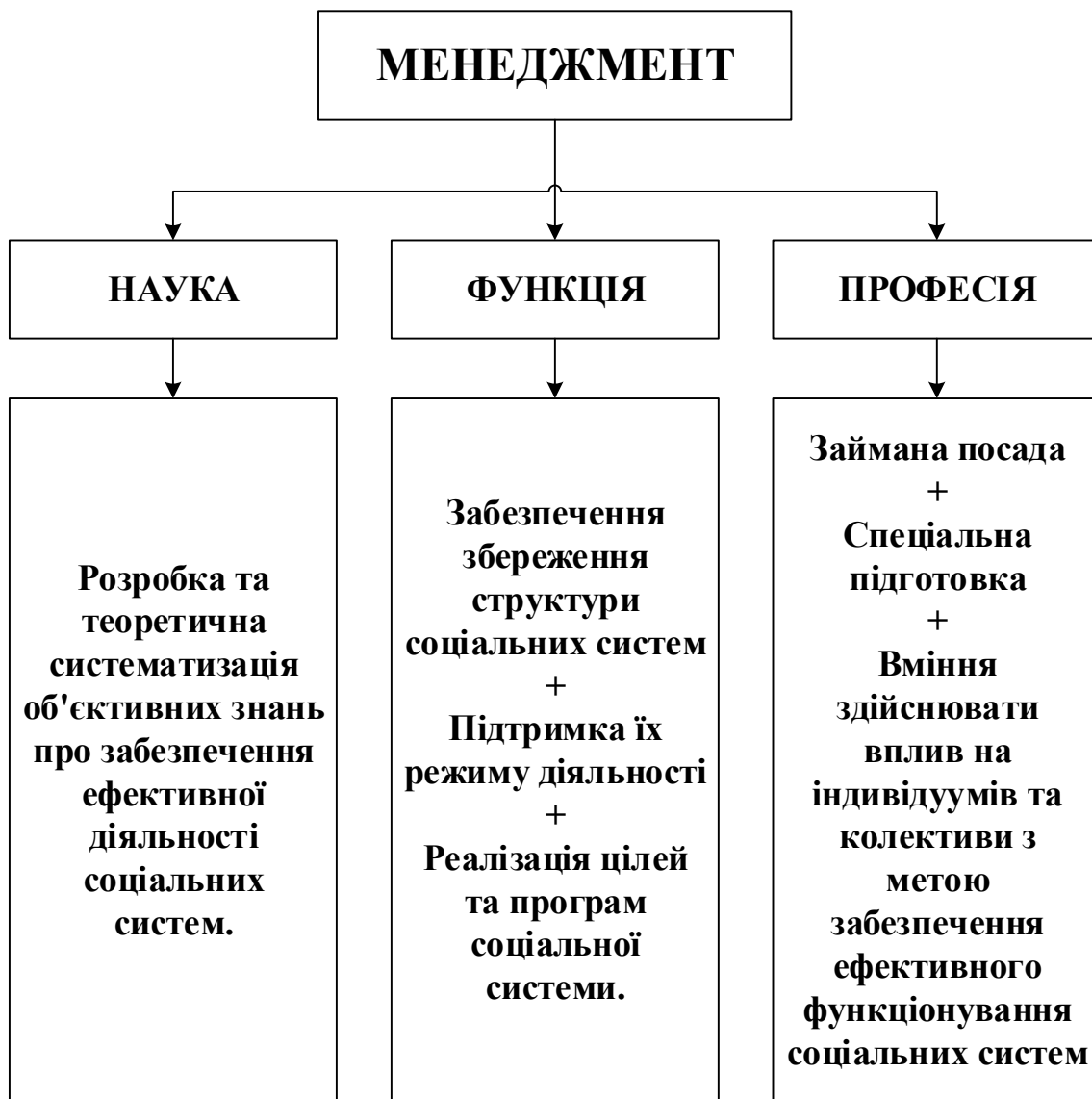

Рисунок 1.1. Менеджмент як єдність науки, функції і професії.

Порівняльна характеристика понять «менеджер», «бізнесмен», «підприємець»:

Менеджер – це спеціаліст з управління виробництвом і оборотом товарів або послуг, найманий працівник, який керує діяльністю груп співробітників фірми. Він займає постійну посаду в організації, в його підлеглих знаходяться люди.

Бізнесмен – це людина, яка займається особистим бізнесом, з метою отримання прибутку або іншої вигоди, володіє капіталом, що знаходиться в обороті. Ним може бути ділова людина, в підлеглих у якої нікого немає, або

великий власник, який не обіймає ніякої постійної посади в організації, але є власником її акцій і, можливо, є членом її правління.

Підприємець (окремий випадок бізнесу) – це людина, яка знаходить і використовує найкраще поєднання ресурсів для виробництва, продажу товарів або послуг, створює і використовує нововведення, йде на виправданий ризик.

Термін підприємець було введено на початку XVIII століття. І з тих пір це слово означає людину, що бере на себе ризик, пов'язаний з організацією нового підприємства або розробкою нової ідеї, нової продукції або нового виду послуг, які пропонуються суспільству. Дуже важливо розуміти, що слова «підприємець» і «менеджер» не є синонімами.

Оскільки всі підприємці приймають активну участь у формуванні цілей підприємства чи організації і керують цією організацією на початку її діяльності, їх всіх можна вважати менеджерами. Деякі виявляються досить успішними в своїй управлінській діяльності не тільки на самому початку розвитку підприємства, але і протягом довгого періоду його роботи.

Але, часто, такі характеристики, як особистий ризик, реакція на фінансові можливості і бажання довго і наполегливо працювати, не рахуючись з відпочинком, тобто все те, що традиційно вважається рисами хорошого підприємця, зовсім не обов'язково свідчать про можливість тієї ж людини ефективно управляти організацією по мірі того, як вона збільшується. Деякі підприємці можуть просто не мати здатності або схильності ефективно виконувати управлінські функції.

1.4. Менеджмент – наука чи мистецтво?

В сучасній практиці часто використовується закон Х.Л. Менкена:

*«Хто вміє – працює,
хто не вміє – вчить інших,
хто не може вчити – управляє,
хто не вміє управляти – править»*

Люди, які мають схильність до системного аналізу і узагальненням, представляють менеджмент як науку про складні системи, їх характеристики та класифікації. Прагматики ж, які будують свої висновки на здоровому глузді, досвіді чи інтуїції, не відкидаючи науковості управління, використовують термін «мистецтво управління»

Менеджмент це наука оскільки:

- 1) Систематично вивчає явища, які можна згрупувати в різні теорії.
- 2) Намагається на систематизованій основі зрозуміти, чому і як люди працюють разом для досягнення певних цілей;
- 3) Намагається зробити ці системи більш ефективними;
- 4) В менеджменті є загальні принципи, які визначають різні аспекти управління системами, а також своя методологія і конкретні методики здійснення процесу управління;
- 5) Менеджмент тісно пов'язаний з математикою, статистикою, інженерними науками, за допомогою їх розробок можна змоделювати, оптимізувати чи кількісно обґрунтувати управлінські явища;
- 6) В менеджменті використовуються економіко-математичні методи і ЕОМ для кількісного аналізу і обґрунтування управлінських ситуацій.

Менеджмент це мистецтво оскільки:

- 1) Багато процесів в управлінні не піддаються вимірам оскільки не відпрацьований механізм їх опимсу і аналізу тому управління скоріше мистецтво ніж наука.

1.5 Сфери менеджменту

Економічне управління може здійснюватися як на рівні економіки всієї держави або певної галузі, так і на рівні окремої економічної одиниці.

Крім того, менеджментом називають також управління певною сферою господарської діяльності. Це так званий функціональний менеджмент, який представляє собою підвид менеджменту як комплексної системи господарського управління.

Сюди відносять:

- виробничий менеджмент (управління технологічними процесами);
- фінансовий менеджмент (управління формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства);
- кадровий менеджмент (управління підбором та розстановкою кадрів на підприємстві та їх соціальним обслуговуванням);
- інноваційний менеджмент (управління створенням та впровадженням різних новацій в діяльності фірми);
- маркетинг (управління ринковою поведінкою підприємства або фірми).

2. СИТУАЦІЇ ДЛЯ АНАЛІЗУ

2.1 Підприємець чи менеджер?

Наталія Тищенко є віце-президентом ВАТ «Ешель», одного з великих сільськогосподарських підприємств України. Вона почала свою кар'єру в компанії «Ешель» як консультант з конфліктів у відділі кадрів. Кадровий відділ акціонерного товариства був не типовим для сільськогосподарських підприємств. Його співробітниками були не звичні для цих служб в Україні відставні офіцери, вчителя-пенсіонери, родичі керівників вищого рівня, які не мають ніякої освіти взагалі, а дійсні спеціалісти. Це були менеджери з персоналу, психологи, соціологи. Така служба по роботі з персоналом була досить виправданою, хоча і досить дорога для акціонерного товариства. Це було викликане застосуванням комп'ютерів і комп'ютерних мереж в управлінні, використанням новинок техніки і технологій сільськогосподарського виробництва, підвищеною увагою до продуктивності і якості для перемоги в конкуренції, прагненням перебудувати процеси виробництва і управління, саму технологію ведення бізнесу на більш раціональній основі. А всі ці новшества вимагали постійного вдосконалення та розвитку персоналу, що і було основною турботою відділу кадрів. На перший погляд тимчасова робота перетворилася для Наталі роботою постійною, а потім, через короткий час, вона стала керівником відділу кадрів. В 2000 году президент акціонерного товариства Віктор Петрівський сказав Тищенко, що їй прийдеться скоротити штат свого відділу. Замість цього Тищенко спитала Віктора, чи можна їй залишити групу в повному складі і використовувати послуги її відділу, щоб заробляти гроші для компанії. Він погодився.

В 2001 році вона перетворила відділ кадрів в консалтингове кадрове агенство, яке називалось «Супер персонал». Агенство продовжувало виконувати необхідний мінімум функцій по роботі з персоналом ВАТ «Ешель», але паралельно з цим зайнялось консалтинговою діяльністю. Оскільки робота з

підбора, навчання і розвитку персоналу була звичною для її групи справою, вони спочатку відкрили обслуговування своїх підприємств: районних управлінь сільського господарства, підприємств з виробництва і переробки сільськогосподарської продукції. Основною їх послугою, яка користувалася успіхом були тренінги в самих різноманітних галузях. Більш за все були затребувані тренінги з комунікацій в організації, конфліктам, мотивації, лідерству, інноваційному мисленню. В підсумку ця нова консалтингова фірма почала пропонувати свої послуги з навчання в зовсім нових галузях: підготовка страхових агентів, підготовка людей, які планують зробити кар'єру в сітьовому маркетингу, соціальна реабілітація неблагонадійних підлітків і безробітних. Все більше керівників організацій-клієнтів стало приділяти увагу концепції організації яка навчається, коли об'єктом навчання стають не окремі люди і навіть не їх групи, а організація в цілому. Наталля та її однодумці не просто намагались перетворити організацію, а виробити в ній внутрішню здатність до перетворень на основі сприйняття зовнішніх та внутрішніх проблем і навчання тому, як з цими проблемами справлятися в реальних умовах.

Деяка інертність керівників аграрних підприємств у питаннях роботи з персоналом, відсутність вільних фінансових засобів, неможливість виділити хоча б два дні підряд для проведення тренінгу призвела до того, що Наталля звернула увагу на банки, промисленые підприємства, страховые компании и т.п. Руководители этих предприятий охотнее заказывали услуги по обучению и щедрее оплачивали эти услуги.

Однако ведение «бизнеса внутри бизнеса» может стать причиной нетипичных проблем. Как только кадровый отдел организовал консалтинговую фирму, другие отделы в акционерном обществе «Эшель» должны были платить ему за его услуги по обучению и консультированию. Именно тогда соответствующие отделы начали искать более выгодные условия в отношении стоимости и вида услуг за пределами компании, а некоторые и вообще решили отказаться от подобных услуг. Многих людей в коммерческом центре приходилось убеждать, что отделы ОАО «Эшель» - это такие же важные

клиенты, как и клиенты со стороны. Чтобы устранить волнения и сохранить ориентацию на внутрифирменное обслуживание, «Супер персонал» должно было активизировать усилия в области работы с персоналом внутри АО и одновременно продолжать рекламную кампанию своих услуг другим компаниям.

На сегодняшний день «новое предприятие» Натальи Тищенко имеет серьезный успех. Объем услуг, оказанных клиентам внутри самой фирмы «Эшель» и внешним клиентам, превысил в 2006 году 1,2 млн. грн. «Супер персонал» продолжает искать новые пути и способы зарабатывать деньги.

Вопросы для обсуждения:

1. Кто, по-вашему, Наталья Тищенко – предприниматель или менеджер?
2. Как вы полагаете, типично ли согласие Виктора Петровского как руководителя высшего звена принять предложение Натальи Тищенко? Почему?
3. Помимо проблем, отмеченных в данной ситуации, с какими другими трудностями могла столкнуться Наталья Тищенко на пути преобразования своего отдела в самостоятельный бизнес?

2.2 Фірма «Стейплер»

Після успішного закінчення університетської програми бакалавра за напрямом «Менеджмент» в червні 2019 року Вадима Крилова прийняли на роботу в фірму «Стейплер» в якості помічника менеджера з міжнародних операцій.

Набувши досвіду після виконання кількох завдань, Вадим був включений в групу фахівців фірми, якій було доручено підготувати пропозиції щодо розширення обсягу міжнародних операцій. Фірма «Стейплер» була однією з провідних в просуванні на українському ринку імпортової комп'ютерної та офісної техніки і технологій. Керівництво компанії прийняло рішення розпочати складання комп'ютерної техніки в Україні. До цього її спонукали високі митні збори на ввезену готову продукцію. Групі було доручено провести оцінку можливостей, що відкриваються і очікуваного ризику в реалізації такого рішення.

Керівник групи, в яку входить Вадим, попросив його підготувати попередню оцінку ситуації, а також список питань, відповіді на які повинні бути отримані від керівника і підрозділу компанії.

Питання для обговорення:

1. Як би ви виконали завдання керівника групи на місці Вадима?
2. Беручи до уваги навчальний план вашої спеціальності, визначте, який з навчальних курсів представляє найвищу корисність для Вадима у виконанні ним завдання керівника групи.
3. Як змінилися б його знання, якби він освоїв програму магістра?

Додатковий матеріал для ситуації «Фірма «Стейплер»

Дисципліни навчального плану за напрямку підготовки «Менеджмент»

1-й рік навчання	
Перший семестр	Другий семестр
<ul style="list-style-type: none"> • Філософія • Українська мова професійного спілкування • Правознавство • Іноземна мова професійного спілкування • Безпека життєдіяльності • Вища математика • Основи економічної теорії • Інформатика та комп'ютерна техніка • Технологія виробництва продукції рослинництва • Фізичне виховання 	<ul style="list-style-type: none"> • Логіка • Основи психології та педагогіки • Іноземна мова професійного спілкування • Вища математика • Мікроекономіка • Інформатика та комп'ютерна техніка • Основи екології • Підприємницьке право • Технологія виробництва продукції тваринництва • Фізичне виховання
2-й рік навчання	
Третій семестр	Четвертий семестр
<ul style="list-style-type: none"> • Релігієзнавство • Іноземна мова професійного спілкування • Історія України • Економетрія • Теорія ймовірностей та математична статистика 	<ul style="list-style-type: none"> • Етика та естетика • Політологія • Соціологія • Іноземна мова професійного спілкування • Дослідження операцій • Математичне програмування

<ul style="list-style-type: none"> • Макроекономіка • Інформатика та комп'ютерна техніка • Системи технологій • Бухгалтерський облік • Технологія зберігання та переробки сільськогосподарської продукції • Фізичне виховання 	<ul style="list-style-type: none"> • Статистика • Інформатика та комп'ютерна техніка • Механізація та автоматизація сільськогосподарського виробництва • Фізичне виховання
3-й рік навчання	
П'ятий семестр	Шостий семестр
<ul style="list-style-type: none"> • Культурологія • Комп'ютерні мережі та телекомунікації • Економіка підприємств • Фінанси • Фінанси • Менеджмент • Інфраструктура ринку • Економіка праці • Фізичне виховання 	<ul style="list-style-type: none"> • Теорія економічного аналізу • Гроші та кредит • Фінанси підприємств • Міжнародні економічні відносини • Менеджмент • Інформаційні системи у менеджменті • Трудове право • Основи охорони праці • Державне регулювання економіки • Фізичне виховання
4-й рік навчання	
Сьомий семестр	Восьмий семестр
<ul style="list-style-type: none"> • Основи зовнішньоекономічної діяльності • Операційний менеджмент • Управління персоналом • Методи оптимізації в економіці • Аналіз господарської діяльності 	<ul style="list-style-type: none"> • Логістика • Контролінг • Організація праці менеджера • Аудит • Планування діяльності підприємств • Менеджмент зовнішньоекономічної

<ul style="list-style-type: none"> • Організація виробництва • Податки та податкова система • Фінансовий менеджмент 	<p>діяльності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Макроекономічний аналіз
5-й рік навчання (Програма «магістр»)	
Дев'ятий семестр	Десятий семестр
<ul style="list-style-type: none"> • Психологія управління • Стратегічний менеджмент • Менеджмент організацій • Міжнародне та митне право • Ціни та ціноутворення • Системи підтримки прийняття рішень • Корпоративне управління • Методологія та організація наукових досліджень 	<ul style="list-style-type: none"> • Конфліктологія • Інвестиційний менеджмент • Інноваційний менеджмент • АРМ менеджера • Охорона праці в галузі • Інтелектуальна власність • Міжнародний маркетинг • Основи управлінського консультування • Методика викладання у вищій школі

3. ТЕСТИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗАСВОЄННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ТА САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1) Що таке об'єкт управління?

1. Людина або група людей, якими управляють
2. Люди, які виконують конкретні завдання
3. Люди, які займаються управлінням
4. Будь-який виробничий об'єкт

2) Що таке суб'єкт управління?

1. Люди, які займаються управлінням
2. Персонал підприємства
3. Люди, які виконують конкретні завдання
4. Людина або група людей, якими управляють

3) Що поєднує об'єкт та суб'єкт управління?

1. Спільна мета діяльності
2. Спільне бажання отримати прибуток
3. Статут підприємства
4. Спільне місце діяльності

4) Предметом вивчення менеджменту є

1. загальні закономірності, принципи функціонування та розвитку системи управління організацією; управлінські відносини
2. компетентне, креативне, практично доцільне та конструктивне управлінське мислення
3. історія розвитку менеджменту, технологія та психологія управління людьми з урахуванням змін зовнішнього середовища
4. підприємства різних форм власності: державні, колективні, громадські, приватні, комунальні, з іноземними інвестиціями, іноземні, змішані

5) Загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління організацією, а також управлінські відносини є

1. предметом менеджменту
2. об'єктом менеджменту
3. суб'єктом менеджменту
4. структурою менеджменту

6) Менеджмент – це вид діяльності, в основі якого лежить вплив на індивідумів та колективи з метою забезпечення ефективного функціонування соціальних систем. Дане висловлювання є

1. визначенням менеджменту як професії
2. визначенням менеджменту як функції організованих соціальних систем
3. визначенням менеджменту як суспільної науки
4. найбільш загальним визначенням менеджменту

7) Менеджмент – це діяльність із забезпечення збереження певної структури організованих соціальних систем, підтримці режиму їх діяльності, реалізації програм та цілей організації. Дане висловлювання є

1. визначенням менеджменту як функції організованих соціальних систем
2. визначенням менеджменту як суспільної науки
3. визначенням менеджменту як професії
4. найбільш загальним визначенням менеджменту

8) Менеджмент – це сфера людської діяльності, функція якої полягає у виробленні та теоретичній систематизації об'єктивних знань про забезпечення ефективної діяльності соціальних систем. Дане висловлювання є

1. визначенням менеджменту як суспільної науки
2. визначенням менеджменту як функції організованих соціальних систем
3. визначенням менеджменту як професії
4. найбільш загальним визначенням менеджменту

9) Термін «управління» належить

1. до соціальних, біологічних та технічних систем
2. до соціально-економічних систем
3. до будь-яких систем, крім соціальних
4. до біологічних та технічних систем

10) Термін «менеджмент» належить

1. до соціально-економічних систем
2. до соціальних, біологічних та технічних систем
3. до будь-яких систем, крім соціальних
4. до біологічних та технічних систем

11) Якщо йдеться про технічні системи

1. доречніше використовувати термін управління
2. доречніше використовувати термін інжиніринг
3. доречніше використовувати термін менеджмент
4. можна використовувати як термін управління, так і термін менеджмент

12) Якщо йдеться про соціальні системи

1. можна використовувати як термін управління, так і термін менеджмент
2. доречніше використовувати термін менеджмент
3. доречніше використовувати термін лідерство
4. доречніше використовувати термін управління

13) Якщо йдеться про біологічні системи:

1. доречніше використовувати термін управління
2. доречніше використовувати термін менеджмент
3. доречніше використовувати термін біоінжиніринг
4. можна використовувати як термін управління, так і термін менеджмент

14) Менеджмент – це

1. наука та мистецтво одночасно
2. мистецтво
3. наука
4. спосіб отримання прибутку, який нічого спільного з наукою та мистецтвом не має

15) Той факт, що управлінські явища можна змоделювати, оптимізувати та кількісно обґрунтувати говорить про те, що

1. менеджмент проявляє ознаки науки
2. менеджмент належить до точним наук
3. менеджмент це наука та мистецтво
4. менеджмент є складовою частиною статистики

16) Менеджер – це

1. фахівець з управління виробництвом та обігом товарів або послуг, найманий працівник, який керує діяльністю груп співробітників фірми
2. людина, яка займається особистим бізнесом, з метою отримання прибутку
3. все перераховане характеризує менеджера
4. працівник підприємства, який аналізує попит на товар, ринки збуту, розробляє рекомендації про доцільність випуску товарів фірми

17) Бізнесмен – це

1. людина, яка займається особистим бізнесом, з метою отримання прибутку або іншої вигоди
2. фахівець з управління виробництвом та обігом товарів або послуг, найманий працівник, який керує діяльністю груп співробітників фірми
3. людина, яка знаходить та використовує найкраще поєднання ресурсів для виробництва, продажу товарів, створює та використовує нововведення, йде на виправданий ризик
4. все перераховане характеризує бізнесмена

18) Підприємець – це

1. людина, яка знаходить та використовує найкраще поєднання ресурсів для виробництва, продажу товарів, створює та використовує нововведення, йде на виправданий ризик
2. фахівець з управління виробництвом та обігом товарів або послуг, найманий працівник, який керує діяльністю груп співробітників фірми
3. людина, яка займається особистим бізнесом, з метою отримання прибутку або іншої вигоди
4. все перераховане характеризує підприємця

19) Той факт, що менеджмент вивчає явища, які можна згрупувати в різні теорії,

1. говорить про те, що менеджмент проявляє ознаки науки
2. говорить про те, що менеджмент проявляє ознаки мистецтва
3. говорить про те, що менеджмент не можна в повною мірою вважати ні наукою, ні мистецтвом
4. говорить про те, що в менеджменті є наукові теорії

20) Той факт, що в менеджменті є загальні принципи, а також власна методологія та конкретні методики здійснення процесу управління, говорить про те, що

1. менеджмент проявляє ознаки науки
2. менеджмент проявляє ознаки мистецтва
3. менеджмент не можна в повною мірою вважати ні наукою, ні мистецтвом
4. менеджмент і наука і мистецтво в рівній мірі

21) Функціональний менеджмент – це

1. управління якоюсь певною сферою господарської діяльності
2. все перераховане вірно
3. вид управління пов'язаний не з науковими дослідженнями, а з виробництвом
4. управління організацією за допомогою загальних управлінських функцій

22) Концепція – це

1. провідний задум, певний спосіб розуміння, трактовки якого-небудь явища
2. вказівка керівного органу, затверджена на загальних зборах колективу
3. наукові висновки та узагальнення, що мають практичне значення та впливають на ефективність діяльності організації
4. завершена кінцева дія або висновки з певного явища

23) Сутність та необхідність менеджменту полягає в наступному

1. управління з'являється там і тоді, де має місце колективна праця в межах певного людського суспільства (організації)
2. все перераховане вірно

3. управління забезпечує контроль та загрозу покарання для недисциплінованих працівників
4. у відповідності до останніх досліджень в галузі психології особистості, людина не може розвиватися без зовнішнього впливу

24) Менеджер повинен відслідковувати вплив зовнішнього середовища на організацію, оцінювати її спрямованість, розробляти та впроваджувати заходи, щодо закріплення позитивних та нейтралізації негативних її тенденцій оскільки

1. зовнішнє середовище організації може, як сприяти, так і перешкоджати досягненню організаційних цілей
2. це є управлінською особливістю сучасного бізнесу в Україні на даному етапі
3. все перераховане вірно
4. це входить у його посадові обов'язки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кузьмін О. Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: [навчальний посібник] / О. Є. Кузьмін, О. Г. Мельник. — Львів : Інтелект-Захід, 2012.
2. Менеджмент: теорія і практика: навчальний посібник / [А. А. Мазаракі, Г. Є. Мошек, Л. Л. Гомба, та ін.]. — К. : Атіка, 2007. — 564 с.
3. Маркіна І. А. Менеджмент організацій / І. А. Маркіна, З. І. Біловол, В. А. Власенко. — К. : ЦУБ, 2013. — 248 с.
4. Мескон М. Х. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури — М. : Дело, 2018. — 704 с.
5. Михайлов С. І. Менеджмент / С. І. Михайлов. — Вінниця : НОВА КНИГА, 2006. — 416 с.
6. Пилипенко А. А. Менеджмент : підруч. / А. А. Пилипенко, С. М. Пилипенко, І. П. Отенко. — Х. : Видавничий Дім "ІНЖЕК", 2005. — 456 с.
7. Соболю С. М. Менеджмент: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / С. М. Соболю, В. М. Багацький. — К.: КНЕУ, 2015. — 225 с.
8. Тарнавська Н. П. Менеджмент: теорія та практика / Н. П. Тарнавська, Р. М. Пушкар. — Тернопіль: Карт-бланш, 2005. — 490 с.
9. Осовська Г. В. Основы менеджменту / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. — К. : Кондор, 2016. — 664 с.
10. Яцура В. В. Менеджмент: [навчальний посібник] / В. В. Яцура, О. П. Жук. — Львів: «Тріада плюс», «Алеута», 2008. — 444 с.

Навчальне видання

МЕНЕДЖМЕНТ

Методичні рекомендації

Укладач: **Карашук** Лариса Миколаївна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 1,75

Тираж 50 прим. Зам. № ____

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №4490 від 20.02.2013 р.

